

17.9.2024

ÁLLÁSFOGLALÁSI INDÍTVÁNY

benyújtva a Bizottság nyilatkozatát követően

az eljárási szabályzat 136. cikkének (2) bekezdése alapján

a közép- és kelet-európai pusztító árvizekről, a halálesetekről és az EU felkészültségéről az éghajlatváltozás által súlyosbított ilyen katasztrófákkal szembeni fellépésre
(2024/2817(RSP))

Waldemar Buda, Cristian Terheş, Daniel Obajtek, Marlena Mała, Jadwiga Wiśniewska, Michał Dworczyk, Mariusz Kamiński, Maciej Wąsik, Adam Bielan, Arkadiusz Mularczyk, Piotr Müller, Jacek Ozdoba, Alexandr Vondra, Małgorzata Gosiewska, Veronika Vrecionová, Gheorghe Piperea, Georgiana Teodorescu, Adrian-George Axinia, Claudiu-Richard Târziu, Şerban-Dimitrie Sturdza, Ondřej Krutílek, Joachim Stanisław Brudziński, Beata Szydło, Anna Zalewska, Patryk Jaki, Tobiasz Bocheński, Bogdan Rzońca, Kosma Złotowski, Ivaylo Valchev

az ECR képviselőcsoport nevében

Az Európai Parlament állásfoglalása a közép- és kelet-európai pusztító árvizekről, a halálesetekről és az EU felkészültségéről az éghajlatváltozás által súlyosbított ilyen katasztrófákkal szembeni fellépésre (2024/2817(RSP))

Az Európai Parlament,

- tekintettel eljárási szabályzata 136. cikkének (2) bekezdésére,
- A. mivel a rendkívüli áradások formájában bekövetkezett tragédia súlyosan érintette Ausztriát, Csehországot, Magyarországot, Lengyelországot, Romániát és Szlovákiát; mivel ez a tragédia nemcsak jelentős anyagi veszteségeket okozott, hanem sajnálatos módon emberéleteket is követelt;
- B. mivel ezen országok területének jelentős részét érintette az árvíz, köztük számos gazdaságilag és társadalmilag hátrányos helyzetű régiót;
- C. mivel az 1997-es és 2002-es „millenniumi árvizek” több mint 100 halálos áldozatot követeltek, köztük legalább 45-öt Európában;
- D. mivel ilyen katasztrófális áradás sújtott le ismét azon régiókra, amelyek korábban már megtapasztalták a millenniumi árvizeket; mivel egyes régiókban az anyagi és természeti károk mértéke most jelentősebb, mint 1997-ben; mivel az utóbbi években ezek a környezeti katasztrófák egyre gyakrabban és intenzívebben jelentkeztek, és számos európai régióban – köztük Olaszországban, különösen Marche és Emilia-Romagna régiókban és Ischia szigetén, valamint Németországban és Belgiumban – az emberek, valamint a helyi infrastruktúrák és gazdaságok számára egyaránt pusztító következményekkel járó tragédiákhoz vezettek;
- E. mivel a lengyelországi áradások példátlan anyagi és környezeti károkat okoztak, megsemmisítve számos műemléket, a kulturális és vallási örökség részét képező objektumokat, mezőgazdasági terményt, állattenyésztő létesítményeket, házakat, emberek ezreinek megélhetését, más típusú vagyontárgyakat, sőt egész városokat; mivel ez a katasztrófa hosszú távú hatással lesz a helyi gazdaságra, az idegenforgalmi ágazatra és az infrastruktúrára;
- F. mivel a természeti katasztrófák ugyan a világ minden régiójában előfordulnak, a kevésbé fejlett régiók – amelyek gyakran elégtelen infrastruktúrával rendelkező vidéki területek – lényegesen sérülékenyebbek, mint mások;
- G. mivel a kiépített árvízvédelmi infrastruktúra – például a gátak – döntő szerepet játszanak a károk minimalizálásában, valamint az anyagi veszteségek és az áldozatok számának csökkentésében; mivel ez azt jelzi, hogy a hasonló katasztrófák jövőbeni elkerülése érdekében elengedhetetlen a további tervezett gátak megépítése;
- H. mivel a Közép- és Kelet-Európában jelenleg is zajló árvíz-katasztrófa miatt több ezer hektárnyi szántó föld került víz alá; mivel a természeti katasztrófák által a

mezőgazdaságban idén okozott hatalmas veszteségek számos régióban lehetetlenné teszik, hogy a talajt felkészítsék az őszi vetésre, ami fontos az élelmezésbiztonság nemzeti és európai szintű biztosítása szempontjából;

- I. mivel mindezek a természeti katasztrófák főként az EU keleti és déli részén található szegényebb régiókat érintették, nevezetesen azokat a tagállamokat, amelyek például a közös agrárpolitika (KAP) költségvetéséből a termelésre vonatkozó legalacsonyabb közvetlen kifizetésben részesülnek, amely Lengyelország, Szlovákia és Románia esetében jelentősen elmarad az uniós átlagtól;
- J. mivel az ilyen természeti katasztrófák egyre gyakoribbak és egyre súlyosabb következményekkel járnak a tagállamok helyi közösségeire és gazdaságaira nézve, ami európai szinten összehangolt és időben történő reagálást tesz szükségessé;

Általános megjegyzések

1. legmélyebb együttérzéséről és szolidaritásáról biztosítja az áldozatokat, családjaikat, valamint a Közép- és Kelet-Európában – többek között Ausztriában, Csehországban, Magyarországon, Lengyelországban, Romániában és Szlovákiában – jelenleg zajló szélsőséges időjárási események és súlyos áradások által érintett embereket és közösségeket;
2. üdvözli és nagyra értékeli a hivatásos és önkéntes tűzoltóságok, mentőszervezetek, más önkéntesek és a katonai szolgálatok – beleértve a lengyelországi Területi Védelmi Erők katonáit –, a nemzeti, regionális és helyi hatóságok, valamint a lakosság azon tagjainak fáradhatatlan erőfeszítéseit, szolidaritását és nagyfokú elkötelezettségét, akik életüket kockáztatták mások megmentése, valamint az otthonok és az infrastruktúra védelme érdekében; hangsúlyozza, hogy a sürgősségi segélyszolgálatok döntő szerepet játszottak az életmentésben, a veszélyeztetett területek evakuálásában és a vagyonvédelemben, gyakran nehéz körülmények között, és hogy fáradhatatlan erőfeszítéseik és tetteikészségük – akár életük kockáztatása árán is – döntő szerepet játszottak a katasztrófa megfékezésében;
3. felhívja a tagállamokat, hogy ismerjék el és támogassák az önkéntes tűzoltóságok és más önkéntes szervezetek jelentőségét a polgári védelemben; felhívja az EU-t, hogy támogassa az e sürgősségi szolgálatok továbbképzésére és technikai felszerelésére irányuló programokat, valamint erősítse meg európai szintű hálózatukat, hogy jobban fel tudjanak készülni a jövőbeni szélsőséges időjárási eseményekre;
4. mély aggodalmát fejezi ki az EU területén egyre intenzívebben és gyakrabban előforduló szélsőséges időjárási események – többek között az aszály, a rendkívüli esőzések, a nagy áradások, a hőhullámok és az erdőtüzek –, valamint ezeknek az emberi egészségre, a megélhetésre, a lakhatásra, az infrastruktúrára és a mezőgazdaságra gyakorolt súlyos és közvetlen hatásai miatt; hangsúlyozza, hogy az emberek, megélhetésük és a gazdaság védelme érdekében sürgősen meg kell erősíteni az EU kollektív válaszát az ilyen kedvezőtlen időjárási események hatásaira, hatékony polgári védelmi alkalmazkodási és mérséklési intézkedések révén;

A polgári védelem és a katasztrófasegély finanszírozása

5. határozottan hangsúlyozza, hogy az árvízkárosultaknak nyújtott támogatásnak vissza nem térítendő támogatás formájában kell történnie, és hogy az árvíz által érintett régióknak is a lehető legnagyobb összegű vissza nem térítendő támogatást kell nyújtani;
6. felhívja a Bizottságot, hogy nyújtson további eseti pénzügyi támogatást a mezőgazdasági tartalékalapból történő kiegészítő kifizetések formájában, és jelentősen növelje a nemzeti alapokból származó lehetséges támogatások küszöbértékeit;
7. rámutat arra, hogy a természeti katasztrófák mértékére és gyakoriságára tekintettel az (EU) 2021/2116 rendelettel¹ létrehozott éves mezőgazdasági tartalék kezd elégtelenné válni, mivel ezek a válságok a mezőgazdasági ágazatban egyre inkább krónikus jelenségek, nem pedig vészhelyzetek; ezért úgy véli, hogy a Bizottságnak egy külön uniós eszköz létrehozásával hosszú távon is korrekciós intézkedéseket kell haladéktalanul elfogadnia a mezőgazdaságot érintő időjárás-jelenségek hatásainak ellentételezésére, valamint a KAP költségvetésén kívülről származó források összevonására;
8. felszólít a KAP keretében nyújtott támogatási források valamennyi tagállam közötti igazságosabb elosztására; rámutat arra, hogy a legalacsonyabb jóléti szinttel rendelkező tagállamok számára a legnehezebb a természeti katasztrófák hatásainak enyhítése és a vidéki területek gazdaságának újjáépítése; aggodalmát fejezi ki amiatt, hogy a természeti katasztrófák növekvő száma felerősíti azt a folyamatos tendenciát, hogy a mezőgazdasági termelők a terméshozamok egyre kiszámíthatatlanabbá válása és a termelés csökkenő jövedelmezősége miatt felhagynak a gazdálkodással;
9. határozottan támogatja az uniós beruházások rezilienciával kapcsolatos megerősítését a következő többéves pénzügyi keretben; ösztönzi a közös projektek és a különböző kormányzati szintek közötti együttműködési megállapodások közötti szinergiákat annak érdekében, hogy a helyi katasztrófákkal szembeni rezilienciára irányuló uniós beruházásokban ki lehessen használni az egyesített kapacitásokat és a méretgazdaságosságból adódó előnyöket;
10. felszólít a katasztrófa megelőzési és -felkészültségi beruházások garantálására és megerősítésére; úgy véli, hogy a célzott finanszírozásnak a kockázatok csökkentésére és a katasztrófák széles körére való felkészültségre kell összpontosítania;
11. hangsúlyozza a tűzoltóságok és a segélyszervezetek közötti hatékony és összehangolt együttműködést a közelmúltbeli közép- és kelet-európai áradások során, és megerősíti a rescEU alapvető szerepét; hangsúlyozza, hogy az erőforrások, a sürgősségi szolgálatok és a szakértelem határokon átnyúló gyors cseréje életet mentett és jelentős károkat előzött meg; hangsúlyozza az uniós szintű koordináció fontosságát a katasztrófaelhárítás tekintetében, és úgy véli, hogy ez az együttműködés bizonyítja az európai szolidaritás erejét katasztrófa esetén; hangsúlyozza az ilyen együttműködés további előmozdításának és elmélyítésének fontosságát közös képzések, csereprogramok és az uniós polgári védelmi mechanizmus kiterjesztése révén;

¹ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/2116 rendelete (2021. december 2.) a közös agrárpolitika finanszírozásáról, irányításáról és monitoringjáról, valamint az 1306/2013/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről, HL L 435., 2021.12.6., 187. o., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/2116/2024-05-25>.

12. kitart amellett, hogy a kohéziós politikának kulcsszerepet kell játszania a katasztrófák megelőzésében, a szimmetrikus és aszimmetrikus sokkok utáni helyreállításban és az éghajlatváltozás elleni küzdelemben; elismeri, hogy az EU jövőbeli kohéziós politikájának megfelelően kell foglalkoznia a természeti katasztrófákból eredő kihívásokkal és azok uniós régiókra, különösen a kevésbé fejlett régiókra gyakorolt hatásával; hangsúlyozza, hogy a kohéziós politika célja a kevésbé fejlett régiók, nevezetesen a természeti katasztrófák hatásainak leginkább kitett régiók támogatása és konvergencia elérése;
13. úgy véli, hogy az uniós költségvetésen keresztül megvalósuló regionális beruházásoknak a programozás és a végrehajtás tekintetében megosztott irányítás alatt kell maradniuk annak érdekében, hogy képesek legyenek reagálni a tagállamok, a régiók, valamint a városi, vidéki és távoli területek szükségleteire, különös tekintettel a városi és vidéki területek új kihívásokhoz, például árvizekhez való alkalmazkodására;
14. hangsúlyozza annak fontosságát, hogy testre szabott uniós programokat és intézkedéseket dolgozzanak ki és tartsanak fenn a természeti katasztrófáknak kitett régiókra vonatkozóan; elismeri, hogy a regionális finanszírozás keretében szükség van a beépített válsághelyzeti rugalmasságra;
15. arra ösztönzi az érintett tagállamokat, hogy kérjék az uniós polgári védelmi mechanizmus és az EU Szolidaritási Alapjának aktiválását; felszólítja a Bizottságot és a többi tagállamot, hogy haladéktalanul válaszoljanak minden támogatás iránti kérelemre;
16. hangsúlyozza, hogy a szélsőséges időjárási események szélesebb körű gazdasági hatásokkal járnak az érintett régiókban, és nemzeti szinten jelentős költségvetési kihívásokhoz vezetnek, és fessegetik a jelenlegi EUSZA jelenlegi határait; sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy az EUSZA-ból származó támogatás teljes kifizetése jelentős késedelmet szenvedett, ami nagyrészt technikai kihívásoknak tudható be; hangsúlyozza, hogy a vészhelyzetekre való gyors reagálás kulcsfontosságú az EUSZA hatékony működése szempontjából, és különösen fontos azokban a régiókban, ahol az alternatív finanszírozási forrásokhoz való hozzáférés korlátozott; sürgeti a Bizottságot, hogy tárjon fel minden lehetséges alternatívát az EUSZA igénybevételének felgyorsítására; felszólít továbbá egy sürgősségi finanszírozási tétel létrehozására az érintett személyek és vállalatok gyors megsegítésének és az érintett infrastruktúra – nevezetesen a kommunikációs útvonalak és a hidrotechnikai árvízvédelmi munkálatok – gyors helyreállításának lehetővé tétele érdekében, valamint a szélsőséges időjárás jövőbeli hatásainak csökkentése érdekében időben végrehajtható megelőző intézkedésekbe történő beruházásokra;
17. felhívja a Bizottságot, hogy nyújtson technikai és pénzügyi támogatást a kevésbé fejlett régióknak, biztosítva, hogy egyetlen tagállam vagy régió se maradjon le a katasztrófákra való felkészültség fokozására irányuló erőfeszítések terén; rámutat, hogy alapvető fontosságú, hogy a lehető leggyorsabb, legegyszerűbb és legrugalmasabb módon bocsássák rendelkezésre a segélyeket és a pénzügyi forrásokat az érintett területeken;
18. nyomatékosan kéri, hogy töröljék a strasbourgi plenáris üléseket 12 egymást követő hónapban, és az így megtakarított pénzt fordítsák az árvízkárosultak megsegítésére;

Megelőzés

19. üdvözlí, hogy az elmúlt években hozott árvízvédelmi intézkedések – amelyek közül sok uniós finanszírozásban részesült – számos régióban sikeresek voltak, és megakadályozták a jelentős katasztrófákat; megjegyzi, hogy az új gátak, polderek és árvízmedencék csökkentették az árterek területét, és mérsékelték a városi és vidéki területekre gyakorolt hatást, hangsúlyozva az árvízvédelemben történő megelőző beruházások fontosságát; megjegyzi, hogy ezeket a beruházásokat gyakran szélsőséges aktivista csoportok akadályozzák, és felszólít arra, hogy a jövőben lépjenek fel velük szemben;
20. hangsúlyozza, hogy további beruházásokra van szükség az infrastruktúrába, különösen az árvízvédelmi infrastruktúrába, beleértve a gátak építését és a folyószabályozást; úgy véli, hogy a környezetvédelmi célkitűzések elérése nem állhat az árvízvédelmi infrastruktúra kiépítésének útjába;
21. e tekintetben kiemeli, hogy további sürgős beruházásokra van szükség az árvíz kockázatok kezelésére és a polgárok védelmére irányuló intézkedések terén; felhívja a Bizottságot, hogy sürgősen terjesszen elő javaslatokat az ehhez hasonló katasztrófák jövőbeli megelőzésére irányuló intézkedésekre, és vizsgálja felül a jelenlegi kezdeményezéseket annak érdekében, hogy a finanszírozási források figyelembevételével elsőbbséget kapjanak azok a beruházások, amelyek valóban garantálják polgáraink biztonságát;
22. felhívja a tagállamokat, hogy fokozzák az árvízvédelmi intézkedések bővítését és javítását a különösen sérülékeny régiókban, beleértve a hidrotechnikai munkálatokat, például további vízvisszatartó területek létrehozását; e tekintetben felhívja a Bizottságot, hogy csökkentse a bürokratikus akadályokat, és gyorsítsa fel az árvízvédelmi infrastruktúra építésére és javítására vonatkozó engedélyezési eljárásokat, annak érdekében, hogy a sürgősen szükséges védelmi intézkedéseket sürgősen kérés nélkül végre lehessen hajtani; hangsúlyozza, hogy ehhez időhatékonyabb eljárásokra, jól meghatározott felelősségi körökre és a szükséges építési intézkedések egyértelmű középpontba helyezésére van szükség;
23. felhívja a Bizottságot, hogy terjessze ki az EUSZA hatályát annak érdekében, hogy a katasztrófák által okozott jelentős károk megelőzése és korlátozása érdekében támogatni tudja a köz- és magáninfrastruktúra új építését, például az új gátak építését vagy a meglévők befejezését;
 - o
 - o o
24. utasítja elnökét, hogy továbbítsa ezt az állásfoglalást a Tanácsnak, a Bizottságnak, valamint a tagállamok kormányainak és parlamentjeinek.